

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО КИТАЙСКИ ЕЗИК ЗА IX КЛАС ПЪРВИ ЧУЖД ЕЗИК ПРОФИЛИРАНА ПОДГОТОВКА

Настоящата учебна програма по китайски език като първи чужд език за IX клас е съобразена с рамковите изисквания на МОН за разработване на учебна програма. Тя включва разделите:

- I. Общо представяне
- II. Цели на обучението
- III. Очаквани резултати от обучението
- IV. Учебно съдържание
- V. Специфични методи и форми за оценяване на постиженията на учениците
- VI. Методически указания по прилагането на УП, предназначени за учителите

I. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ

Учебната програма по китайски език като първи чужд език за профилирана подготовка за IX клас е съобразена с хорариум от 234 учебни часа – 144 учебни часа от задължителна подготовка и 90 учебни часа от задължителноизбираемата подготовка, заложи в училищния учебен план. За постъпване на този етап на обучение е необходима минимална езикова компетентност на равнище A2 според HSK (Hanyu Shuiping Kaoshi) - международния тест за професионално владеене на китайски език.

II. Цели на обучението

В IX клас учениците следва да затвърдят и надградят изученото в етапа на интензивно обучение в VIII клас, като овладеят нови езикови знания и умения за слушане, говорене, четене и писане, а също така и комуникативни умения, с които да могат да общуват в ежедневието и да задоволят базовите си нужди при престой в Китай.

Учебната програма за обучение по китайски език в IX клас (I ЧЕ) има за цел да завърши Началното ниво на обучение по езика, което предполага овладяване на базовата граматика, със съставяне на прости и сложни изречения. В 9 клас се набляга на обучението, свързано с глаголните конструкции и усвояването на видовете следсказуемни обстоятелствени пояснения. Овладяват се всички глаголни времена, оформени от частици или граматични структури. Лексикалният обем за годината предвижда около 600 нови йероглифа с основни значения и около 1600 нови лексикални единици (думи, колокации и фразеологизми). В тематичен аспект се предвижда навлизане в китайските реалии с текстове по митология, история, туризъм, бит и култура на Китай. Развиват се и междупредметните връзки чрез текстове по астрономия, география, математика, медицина, биология (зоология и ботаника), история, езикознание и др.

В края на девети клас се очаква учениците да покрият ниво B1-B2 от теста HSK.

Учебното съдържание (УС) касае постигането на очакваните резултати според четирите основни езикови умения - слушане, говорене, четене и писане.

III. Очаквани резултати		IV. Учебно съдържание:			
Я д р а	(Колонка 2) Очаквани резултати на равнище УП	(Колонка 3) Очаквани резултати по теми (комуникативни ситуации)	(Колонка 4) Основни нови понятия (граматично-функционални категории)	Колонка 5 Контекст и дейности	Колонка 6 Междупредметни връзки
С л у ш а н е	<p>Учениците трябва да умеят:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Да разбират диалог (6-8 реплики) по изучените теми, със скорост не по-ниска от 160 срички в минута • Да разбират текст от 500-600 йероглифа, съставен в рамките на изучения материал, при скорост не по-ниска от 170 срички в минута, съдържащ не повече от 2% непознати неключови думи (за значенията на които учениците могат да се досетят от контекста, или незнанието на които не пречи за разбирането на текста като цяло) • Да слушат целенасочено, като в зависимост от поставената задача: • Да улавят максимален брой детайли от прослушания материал • Да улавят главната идея и общото съдържание от прослушания материал 	<p>Учениците трябва да притежават езикови знания и умения по следните теми, ориентирани основно към китайските реалии, като могат да ги използват адекватно в учебна обстановка и при реално общуване:</p> <p>А) Места за общуване:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Дом (2) • Обществени места • Спирка на градски транспорт • ЖП гара, летище • Исторически забележителности • Музей, изложбена зала • Романтична обстановка • Улица • Театър • Пред телевизора • Ресторант (2) • Болница (2) • Аптека 	<p>Учениците трябва да усвоят нови езикови знания и умения по следните аспекти:</p> <p>А) Фонетика:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Специфична интонация при различни емоции – радост, гняв, объркване, досада, благодарност и др. <p>Б) Лексика:</p> <ul style="list-style-type: none"> • най-честотните значения и употреби на всичките думи от втора група (乙级词) (около 2000) <p>В) Йероглифика:</p> <ul style="list-style-type: none"> • да четат и пишат всички йероглифи от втора група (乙级字) (около 800) <p>Г) Граматика:</p> <ul style="list-style-type: none"> • всичките граматични категории от второ равнище (乙级语法项目)(около 120 позиции): <p>Части на речта:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Съществителни 2. Думи-заместители 3. Глаголи 4. Прилагателни 5. Числителни 6. Класификатори <ul style="list-style-type: none"> • Следсказуемно обстоятелствено пояснение 	<p>На учениците трябва да се предостави възможност:</p> <ul style="list-style-type: none"> • да учат в сътрудничество помежду си, в приятна и предразполагаща творческите им възможности обстановка • да слушат и четат автентични материали на китайски език, да черпят информация • от автентични източници (книги, нет, списания) 	<p>Междупредметните връзки се отнасят до:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Български език (граматични категории) • Фолклор • Кореспонденция и личен дневник • Чат 2. Математика, информатика и информационни технологии • Цифри и числа • Интернет • Измерване

<p>Г о в о р е н е</p> <ul style="list-style-type: none"> • Да улавят избирателно само определени детайли • Да говорят с правилно произношение (срички, тонове, редувания), със скорост на изговора близка до нормалната за носителя на езика (тоест 180-220 йероглифа в минута) • Да вземат спонтанно участие в учебния процес, като задават въпроси, изказват кратки мнения • Да преразкажат на китайски, гладко и сравнително подробно, съдържанието на прослушан или прочетен текст с дължина от 500-600 йероглифа, със скорост близка до нормалната Да провеждат спонтанно и без затруднение разговор по теми от ежедневието и бита, учението и в изучените комуникативни ситуации • Да съставят без подготовка изрази и недълги пасажи от монологична реч, в която се съдържат и отделни сравнително сложни граматични конструкции 	<p>Б) Сфери на социално взаимодействие</p> <ul style="list-style-type: none"> • Бит и ежедневието • Учебна дейност • Извънкласна дейност • Спорт и фитнес • Екскурзия извън града <p>В) Теми за речева дейност</p> <ul style="list-style-type: none"> • Представяне на себе си • Представяне на семейството • Представяне на приятел • Поздрав според ситуацията • Час по китайски език • Разговор по телефона • Пращане на писмо • Питане за атмосферното време • Питане за посока на движение • Питане за маршрут • Питане за разстояние • Питане за цена • Питане за име и фамилия • Попълване на формуляр • Плащане за покупка • Разговор за 	<ul style="list-style-type: none"> • Допълнителен член <p>Особени типове изречения:</p> <ul style="list-style-type: none"> • “是”字句 (二) • 兼语句 (二) • 连动句 (二) • “是……的”句 (二) • “把”字句 (二) • Риторичен въпрос: 不是... ..吗? <p>Емфатични конструкции</p> <p>Сложни изречения</p> <p>Въпросителни местоимения (2): 谁都(不), 什么都(不), 怎么也(不), 什么时候都(不), 什么地方都(不), 哪儿都(不)</p> <p>Въпросителни местоимения (3): конструкции от вида S + V + 什么, 就 + V + 什么</p> <p>Д) Граматични конструкции:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Отпращане към действие в момент, различен от този на речта: 当/等.....的时候 2. Последователни действия: 动词₁+完+名词+再+动词₂ 3. Повтарящи се действия: 再/又+动词 4. Съвет и забрана: 不要/别/少/最好+动词 5. Предупреждение: 别/不要+动词+错了+名词 6. Паралелно извършващи се действия: 一边+动词₁+宾语, 一边+动词₂+宾语 7. Едновременно извършвани дейности или 	<ul style="list-style-type: none"> • китайска телевизия, радио) • да се подготвят и явяват на изпити за придобиване на езикови сертификати • да работят индивидуално, по двойки и в групи • да общуват с носители на езика • да изразяват и отстояват собствено мнение, 	<ul style="list-style-type: none"> • Услуги (пари, покупки) • Семейен бюджет • Обществени науки и гражданско образование • История и цивилизация • Културни паметници • Историческо наследство • Обичаи • Глобализация <p>3. Международно сътрудничество</p> <ul style="list-style-type: none"> • Национална идентичност • Свобода на личността <p>3. Младешка култура, интереси</p>
--	---	---	--	--

	<p>астрономическото време</p> <ul style="list-style-type: none"> • Обсъждане на китайския език • Пазаруване • Купуване на стока • Броене • Сумиране на пари • Обсъждане на изпит • Обсъждане на учител • Обсъждане на успеваемост • Повтаряне на годината или преминаване в по-горен клас • Обсъждане на учебни дейности • Обсъждане на извънучебни дейности • Обсъждане на планове за пътуване • Обсъждане на отношения с учителя • Молба за отсъствие • Уговаряне на среща • Покана • Гостуване • Подарък • Разговор за любимите неща • Слушане на радиопредаване • Гледане на телевизия или кино 	<p>налични признаци: 又.....又..... (хем... хем...)</p> <p>8. Количествена характеристика на действие: 动词+数词+动量词</p> <p>9. Други:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 不知(道)...(才)好 <p>10. Допълнителен член за степен: 主语+动词+得+形; 主语+形+(得)+副词</p> <p>11. Емфаза: 是+强调的部分+动词+的</p> <p>12. Посока на движение, включително спрямо говорещия (2): 动词+趋向动词+来/去</p> <p>13. Допълнителен член за посока на движение във функция на глаголен резултативен елемент: 动词+趋向动词+来/去</p> <p>14. Допълнителен член за възможност: 动+得+结果补语/趋向补语</p> <p>15. Следсказуемно обстоятелствено пояснение за обективна (не)възможност: 动词+不/得+了(liǎo)</p> <p>16. Молба, заповед: “把”字句(2): 把+名词(受事)+动词+补语</p> <p>Цел: “把”字句(3): 把+名词(受事)+动词+结果补语</p> <p>17. Питане за причина: 怎么/为什么+不/没(有)+动+宾语</p> <p>18. Необходимост от предприемане на действие: 主语+得(dei³)+动词</p> <p>19. Оценка: 动词+起来+副词+形容词</p> <p>20. Пасив (2): “被”字句: 名词₁(受事)+被+名词₂+动词+补语</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Социални отношения • Етика и право • Морал и морален избор • Съречни отношения • Приятелство, отношения, нравственост • Държава и държавно устройство • Права, законност, справедливост • География и икономика • Околна среда и опазването ѝ •
--	--	---	--	--

Ч е т е н е	<ul style="list-style-type: none"> • Да четат наум адаптирани текстове от 500-600 йероглифа, без нови думи и конструкции, по изучените теми, със скорост не по-ниска 120 йероглифа в минута, като разбират над 90% от съдържанието • Да четат наум сравнително прости оригинални текстове по изучените теми, съдържащи не повече от 2% непознати неключови думи, със скорост не по-ниска от 100 йероглифа в минута, като разбират над 80% от съдържанието • Да се ориентират в съдържанието на недълги (до 300 йероглифа) оригинални публицистични и научно-популярни текстове • Да разбират общото съдържание на различни по жанр оригинални недълги делови текстове, като бележки, обяви, кореспонденция, рекламни плакати 	<ul style="list-style-type: none"> • Слушане на концерт • Гледане на спортно състезание • Избиране на покупка • Шиене на дреха по поръчка • Пране на дрехи • Пазарене за цена • Смяна на една стока с друга • Поръчване на ястие в ресторант • Запазване на стая в хотел • Настаняване, регистрация, плащане за престоя в хотел • Даване или вземане на предмет на заем • Запазване и закупуване на билети • Качване и слизане от транспортно средство • Изпращане • Посрещане • Изпращане и получаване на багаж • Снимане • Медицински преглед 	<p>21. Неосъществено въздействие върху обект: 一+量词+名词+都/也+没有+动词</p> <p>22. Твърда решимост или необходимост: 必须/一定要+动词; 非.....不可</p> <p>23. Двойно отрицание: 不(没有)....., 不(没有).....</p> <p>24. Трудност при постигане на резултат от действие: 好(不)容易+才+动词</p> <p>24. Безподложни изречения</p> <p>25. Определения за процес: 一+名/名量词(重叠)+动词; 一/数词+名/名量词+一/数词+名/名量词+动词</p> <p>26. Риторичен въпрос: 不/没+是/动.....吗? 谁说.....</p> <p>27. Определения за процес: 越来越+形; 越.....越.....</p> <p>28. Въпросителни местоимения във вторична функция: 疑问代词+也+不/没+动词; 疑问代词.....(就)(+动)+疑问代词(+动)</p> <p>29. Последователност на действия във времето: 先+动词₁, 再/又+动词₂, 然后+动词₃, 最后+动词₄</p> <p>30. Отношения на нереално условие или отстъпка: 即使.....也.....; 就是.....也.....; 要是.....(的话), 就.....</p> <p>31. Причинно-следствени отношения: 因为.....所以.....</p>	<p>да се изказват равнопоставено в час</p> <ul style="list-style-type: none"> • да осъществяват самоконтрол и самооценка • да прилагат компенсаторни стратегии • да развиват способността си да се учат как да учат • да работят с разнообразни справочни материали • да правят съпоставки с българския бит, културно и историческо наследство, отношенията в обществото, развитието на икономиката, туризма 	<ul style="list-style-type: none"> • Население • Стопанство • Биосфера • Глобални проблеми • Пътуване • Селища • Население • Растения и животни, защита • Туризм, организация на пътуване • Младите хора днес 4. Природни науки и екология • Биология • Изобретения • Новият век • Интереси • Хранене • Медицина • Космос • Кибер пространство
----------------------------	--	---	--	---	---

	<p>Да се справят сравнително успешно с трудностите при четене на оригинални текстове, съдържащи над 3% непознати неключови думи, като се ориентират за значенията им по контекста, вадят избирателно информация, разбират общия смисъл на текста</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Влизане в болница • Подстригване • Обаждане в полицията • Търсене на работа • Обсъждане на професия 	<p>32. Незабавно следствие: 一.....就.....</p> <p>33. Емфаза на съединителни отношения: 除了..... (以外), 也/还</p> <p>34. Реално отстъпителни отношения: 虽然....., 但是.....</p> <p>35. Отношения на необходимо условие: 只要.....就.....</p> <p>36. Еднакъв резултат, получен независимо от условията: 无论.....还是....., 都.....</p> <p>38. Еднакъв извод, получен независимо от различните аспекти: 无论.....还是....., 都.....</p> <p>39. Съединителни отношения на наслояване: 不但....., 而且.....</p> <p>40. Емфаза на част от изречението: 连.....都/也.....</p> <p>41. Отношения на обосновано условие: 既然.....就.....</p> <p>42. Безсъюзни сложни изречения</p> <p>Е) Функционални категории, разпределени в тематични области:</p> <p>43. Изрази от обществения живот</p> <p>44. Размяна на любезности</p> <p>45. Поздравителни думи</p> <p>Описание на обективна ситуация</p> <p>46. Описание на поредица от събития</p> <p>47. Обяснение на смисъл, основание, причина</p>		
<p>П и с а н е</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Да пишат йероглифи сравнително естествено и калиграфски правилно, с познаване на структурните елементи на сложните йероглифи Да записват под диктовка с йероглифи изречения, а също и сравнително дълги текстове (над 300 йероглифа), съставени върху познат материал, със скорост не по-ниска от 13 йероглифа в минута, като допускат грешки в не повече от 10% от йероглифите • Да съставят план към сравнително дълъг прослушан текст (над 300 йероглифа), като си водят записки едновременно с йероглифи, “пин-ин” и на български език, след което да възстановят и запишат с 				

<p>йероглифи съдържанието</p> <ul style="list-style-type: none"> • Да напишат преразказ на прослушан текст по изучени теми с обем над 400 йероглифа в рамките на два учебни часа • Да пишат съчинение с дължина до 300 йероглифа по изучени теми 		<p>Изрази свързани с рационално поведение:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Доверие и недоверие 2. Съмнение 3. Оценка на ситуация 4. Утеха <p>Съгласие и несъгласие, одобрение и неодобрение</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Съчувствие 2. Загриженост 3. Прощаване на чужда грешка 4. Презрение 5. Подкрепа 6. Противопоставяне 7. Неутралитет 8. Оправдание 9. Поемане на отговорност 10. Непокколебимост 11. Даване на разрешение 12. Даване на съвет <p>Изразяване на чувства и субективни оценки</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Отчаяние 2. Укор 3. Радост от неочакван, благополучен завършек 4. Доизясняване на ситуация 5. Внезапно просветление 6. Критикуване 7. Облекчение 		<p>5. Изкуства</p> <ul style="list-style-type: none"> • личност и избор • младежка култура • аудиомедии • компютърни технологии • межкултурно възпитание <p>6. Физическо възпитание</p> <ul style="list-style-type: none"> • развлечение • пътуване спорт и спортуване • начин на живот
--	--	--	--	---

			8. Безизходица 9. Самодоволство 10. Безразличие 11. Ирония Изразяване на подбуждане към действие 1. Апел 2. Заповед 1. Упълномощаване 2. Забрана Стратегии за социално взаимодействие 3. Привличане на вниманието 4. Въвличане на трето лице в разговора 5. Прекъсване на събеседника 6. Подлагане на съмнение Смяна на темата		
--	--	--	---	--	--

V. Специфични методи и форми на оценяване

Предложените методи и форми за оценяване на постиженията и критериите за оценка имат препоръчителен характер предвид спецификата на обучение по китайски език при спазване на разпоредбите на Наредба № 3 от 15.04.2003г. за системата на оценяване.

Проверката и оценката на крайните резултати от обучението е подчинена на целите, подробно описани в Колонка 2 – Очаквани резултати на равнище учебна програма.

Спецификата на обучението в IX клас изучаване на китайски език като първи чужд език в профилирана подготовка изисква разделянето на обучението на няколко етапа: входно равнище, преговор, нов материал с периодично тестване, класна работа накрая на първи и втори срок. Придобитите знания и умения следва да се предават и проверяват по четирите основни езикови умения - слушане, писане, четене и говорене, като се дава предимство на компонента говорене. За целта е желателно в час да се говори изцяло на китайски език.

Девети клас следва да завърши с комплексен изпит по четирите езикови умения, като критериите за оценяване включват следните знания и умения:

СЛУШАНЕ:

Оценяват се уменията на учениците:

- да разбират всички въпроси на учителя
- да различават въпросителна и повелителна интонация, също емоции, като радост, притеснение, възбуда, отегчение, гняв и др.
- да разбират основна информация от диалог или текст с дължина не повече от 300-350 йероглифа и да отговарят на въпроси по него
- да разбират в дълбочина подробности от прослушан текст, върху изучен материал, не по-дълъг от 150-200 йероглифа; да различават ключови думи, като наречия, местоимения, спомагателни глаголи, частици и др., с които да се ориентират в съдържанието; а също да разпознават основните части на изречението, като тема, рема, допълнение, определение, предсказуемно обстоятелствено пояснение, следсказуемно обстоятелствено пояснение
- да попълват правилно липсваща информация въз основа на текста в упражнения с пропуснати думи и фрази
- да избират правилен отговор от 3-4 възможни към два до три въпроса върху прослушан текст
- да избират правилно твърдение за основното съдържание на текста от 3-4 възможни

ГОВОРЕНЕ:

Оценяват се уменията на учениците:

- да изговарят изучените думи и фрази ясно, гладко и с правилни тонове, с подходящата според случая интонация
- да говорят с правилно структурирани прости изречения, владеейки основни типове, като изнесено допълнение (“把”字句), страдателен залог (“被”动句), сравнителни конструкции (比较句); сложни изречения със съюзни конструкции и др.

- да владеят основните специални въпроси; да умеят да задават въпрос към темата, сказуемото, допълнението, следсказуемното обстоятелствено пояснение
- да преразказват кратък текст, да задават и отговарят на въпроси, свързани с него
- да съставят кратък текст върху изучените теми
- да владеят непряката реч и да превръщат диалог в текст с непряка реч
- да изказват и отстояват мнения, да реагират адекватно на непредвидени ситуации и въпроси с кратки съдържателни отговори
- да говорят със скорост, която се доближава до естествената скорост на говорене на носителите на езика

ЧЕТЕНЕ:

Оценяват се уменията на учениците:

- да четат на глас със скорост 100-130 йероглифа в минута гладко, с правилни тонове, без помощта на латинизираната азбука пин-ин
- да различават границите на думата и фразата; да разпознават ключови граматични единици и/или компонентите на една и съща конструкция, разделена от други елементи
- да четат изразително, с различна интонация според типа изречение
- да извличат ключова информация при четене на текст с непознати думи (не повече от 3-4% лексикални единици, които могат да бъдат преведени по подразбиране)
- да разбират в подробности текст върху изучена тема с непознати думи (не повече от 3-4% лексикални единици, които могат да бъдат преведени по подразбиране)
- да отговарят на въпроси, свързани с текста, избирайки правилния отговор от няколко зададени варианта
- да преценяват верността или неверността на твърдение, свързано с прочетения текст
- да попълват правилно липсваща информация въз основа на текста в упражнения с пропуснати думи и фрази
- да избират граматически правилно изречение, избирайки от четири изречения с разбъркан словоред
- да обясняват специфични за китайската култура термини и фрази, използвайки синоними или описания на китайски език

ПИСАНЕ:

Оценяват се уменията на учениците:

- да владеят активно ок. 1200-1400 йероглифа
- безпогрешно ключа и количеството базови черти, от които се състои ключът и фонетикът/елементът
- да пишат диктовка на свързан текст със скорост 12-14 йероглифа в минута, като допускат максимум 10% грешки
- да пишат съчинение върху изучена тема до 150 йероглифа, използвайки максимален да изписват йероглифите с правилен черторед, разпознавайки брой овладяни йероглифи
- да вписват йероглифи в текст с пропуснати места за запълване

- да правят писмен превод от български на китайски език върху изучена тема с изцяло йероглифен запис
- да пишат дневник с кратко описание на събитията от деня, свързани с учене и отдих

Оценката в края на IX клас следва да се формира по следния начин:

- А. 40% - от постиженията в края на първи срок, както следва:
- 10% от входното ниво;
 - 10% от класното в края на първи срок;
 - 10% от междинните контролни;
 - 10% от системните постижения, като работа в часа, изпълнение на домашни работи, устни изпитвания;
- Б. 60% - от постиженията в края на втори срок, както следва:
- 30% от изпита в края на първи срок;
 - 10% от междинните контролни;
 - 10% от системните постижения, като работа в часа, изпълнение на домашни работи, устни изпитвания;
 - 10% от компонента домашно четене – задача за индивидуална работа, която се състои от писмен превод на зададен текст (през втори срок 10 страници) на китайски език, преразказ на текста, както и работа по двойки с разиграване на диалог върху изучена тема.

Рецептивното речево поведение (слушане и четене) се проверява и оценява чрез задачи, ориентирани спрямо теста HSK както следва:

- задачи с алтернативен отговор
- задачи с избираем отговор, който се маркира
- задачи за комбиниране, включващи също и устни или писмени отговори, които се оценяват само като съдържание
- въпроси към прослушан или прочетен текст

Продуктивното речево поведение (говорене, писане) се проверява и оценява чрез:

- комуникативно-функционални задачи (обяснение на съдържанието на тематична картинка или серия от картинки, пресъздаване на комуникативни ситуации)
- отговори на въпроси към текст (устни, писмени)
- четене на глас
- преразказ
- граматичен тест с упражнения, ориентирани към формата на изпита HSK
- съчинение (писмено) върху изучени теми, не повече от 200 йероглифа
- диктовки – с не повече от 1% нови думи, които се дават предварително на дъската с йероглифен запис

Всички писмени изпитвания се извършват чрез 100 точкови тестове, приведени към шестобалната система, по формулата на МОН за привеждане на резултатите на чуждестранните студенти в България към шестобалната система:

$$Y = \frac{3 \times X + 3 (\max - 2\min)}{100}$$

max – min

където Y е търсената оценка по шестобалната система, X е оценката по точковата система. MAX е максималният брой точки; MIN е минималният брой точки. Минимумът за среден 3 е 60% от общия брой точки. Поради спецификата на китайски език и за по-точното оценяване на знанията и уменията на учениците е възприета точковата система на изпитване, съобразена с изискванията на Министерство на образованието на КНР спрямо изучаващите часовете по практически китайски език.

Пример - при изкарани 93 точки от 100 крайният резултат ще бъде 5,475:

$$Y = \frac{3 \times 93 + 3(100 - 2 \times 60)}{100 - 60} = \frac{279 - 60}{40} = \frac{219}{40} = 5,475$$

По така оформената формула, при стоточкова система на изпитване всяка точка ще съответства на:

1	слаб	(2:00 0)	6	добър	(3:52	8	много добър	(4:50	93	отлично	(5:47
-			7		5)	0		0)	94		5)
5			6		(3:60	8		(4:57	95		(5:55
9			8		0)	1		5)	96		0)
			6		(3:67	8		(4:65	97		(5:62
6	среден	(3:00 0)	9	5)	2	0)	98	5)			
0			7	(3:75	8	(4:72	99	(5:70			
6			0	0)	3	5)	10	0)			
1			7	(3:82	8	(4:80	0	(5:77			
6			1	5)	4	0)		5)			
2			7	(3:90	8	(4:87		(5:85			
6			2	0)	5	5)		0)			
3			7	(3:97	8	(4:95		(5:92			
6			3	5)	6	0)		5)			
4			7	(3:30	6	(5:02		(6:00			
6			4	0)	7	5)		0)			
5			7	(3:37	4	(5:10					
6			7	5)	5	0)					
6			5	(3:45	5	(5:17					
6			7	0)	7	5)					
			7		7	(5:25					
			7		7	0)					
	8		9	(5:32							
	7		9	5)							
	9		9	(5:40							
			2	0)							

VI. Методически указания

Предложените методически указания за работа и прилагане на учебната програма носят препоръчителен характер.

Обучението по китайски език като първи чужд език в IX клас в профилирана подготовка се осъществява в рамките на предвидените 234 учебни часа, разпределени в 36 седмици, както следва:

- Обща подготовка – лексика, граматика, писане
- Слушане с разбиране
- Говорене
- Четене с разбиране

В девети клас са необходими средно 10 учебни часа за овладяване на всеки отделен урок. Включвайки времето за входно равнище, преговор, контролни и класни, за учебната година се предвижда усвояване на 20 урока. Препоръчва се следното съотношение между часовете по отделните аспекти (при заложените 34 учебни часа за преговор, входно равнище, контролни, класни):

- Обща подготовка – 80 учебни часа за обща подготовка, свързана с четене на урока, овладяване на граматиката и писане, упражнения (по 4 учебни часа на урочна единица);
- Слушане с разбиране – 40 учебни часа (по 2 учебни часа на урочна единица)
- Говорене – 40 учебни часа (по 2 учебни часа на урочна единица)
- Четене с разбиране – 40 учебни часа (по 2 учебни часа на урочна единица)

Образователното съдържание на уроците по **Обща подготовка** включва следните елементи:

- Натрупване на езикови знания – йероглифика, граматика
- Развиване на комплексни умения за слушане, говорене, четене, писане чрез четене и преразказ на учебния текст, упражнения
- Изграждане на комуникативни умения

Задачата на уроците по Обща подготовка е да обвържат тези три компонента, като главната цел е на базата на обяснение и упражняване на езиковите знания (фонетика, граматика, йероглифика, лексика), посредством тренировка на уменията за слушане, говорене, четене, писане да се развият комуникативните умения на учениците.

Отделно от общата подготовка се предвиждат часове по **Слушане**, като на този етап се акцентува върху развиването на уменията на учениците да си представят ясно различните комуникативни ситуации, да умеят да се ориентират в тях както по обективни фактори, като астрономично време, място, атмосферно време, контекст, комуникативен обект-лице, така и по субективни – статут, длъжност, възраст, пол, хоби, образование, отношения между говорещите, свързвайки всяка комуникативна ситуация с определени характерни тъкмо за нея ключови думи. Изпитните материали по Слушане, участващи във формирането на годишната оценка, е най-добре да се възпроизвеждат на аудиозапис. Само така може да се гарантира необходимото качество и скорост на прочитане, да се елиминира необходимостта от повтаряне, допустимо при рутинните упражнения и контролни работи през годината.

Отделно от общата подготовка се предвиждат часове и по **Четене**. Основната задача на уроците по Четене е да се издигне способността на ученика да чете наум и осмисля съдържанието на текст, като същевременно се постигне

и определена скорост на разпознаване на йероглифите. Все пак на този етап, в началния период на обучение, при ограничения лексикален запас, с който разполагат учениците, прекомерното преследване на скорост на четене може да доведе до нежелателни последици, като подкопае вратата на учениците в собствените им сили.

Отделно от общата подготовка се предвиждат часове по **Разговорен език**, които включват следните компоненти:

- Четене на глас (диалози, текстове)
- Говорене (декламиране на поетични произведения, преразказ, устно съчинение, пеене на песни)
- Работа по двойки със съставяне на диалози и др.

При работата с учениците е целесъобразно да се спазват основните принципи на комуникативния и когнитивния подход:

- Ученикът е в центъра на учебния процес, а учителят го направлява

Целта е да се мобилизира активността и инициативата на учениците, като се предизвика у тях желание за себеизразяване, да се стимулира пълноценното им участие в учебния процес. Огромната част от учебното време в клас трябва да е посветено на изявите на учениците.

- Приложен характер

Основната задача на обучението по китайски език в училище е не толкова да се насаждат езикови знания, колкото да се развиват езикови умения. Това се отнася с особена сила за началния етап, в който се набляга на упражненията. Езиковите знания се обясняват кратко и сбито, особено по граматика. Учителят повече показва, отколкото говори, опирайки се максимално върху нагледен материал, използва формули, графики, картини, движения, пантомима, за да накара учениците максимално бързо да усетят и осмислят граматичната конструкция. В клас се пресъздава реалният езиков контекст, за да могат учениците бързо да вникнат в изучаваното съдържание, и едва след осмислянето на новия материал вече може да се започне с упражненията. Учениците се създава усещане за реалност, те се водят и насочват с помощта на многобройни, ефективни упражнения, включително за осмисляне, запомняне на материала, помага им се да намерят правилната стратегия за усвояване на материала (като например използване на картончета за запомняне на йероглифите), оптимална стратегия за социално взаимодействие, активно се развиват езиковите им умения за слушане, говорене, четене, писане.

- Ориентация към социално взаимодействие

Целесъобразно е да се позволи на учениците да развиват социално-комуникативните си умения в съответствие с техните реални потребности. Дори да става въпрос за езикови знания, пак може да се позволи на учениците да вземат участие, като се минимизира учителският монолог. Примерите за употреба на новата дума или конструкция са най-ефективни ако съответстват на интересите на учениците, ако са обвързани с техния живот, учение, социално и битово обкръжение, за да могат те лесно и непринудено да ги усвоят, след което да могат да ги използват и в реалния живот.

В клас на този етап е целесъобразно да се говори максимално на китайски език.

Преводът от и на китайски език заедно с преразказа на китайски език могат да се ползват от учителя, но само като помощно средство или за проверка на правилното осмисляне на материала, а не като цел.

Като помощно средство за обучение в клас и като домашно задание е целесъобразно да се включват и различните съвременни постижения на техниката, като възможността да се гледа китайска телевизия, видеозаписи и клипове, да се слушат автентични аудиозаписи, да се използват възможностите на интернет (обучителни сайтове, езикови програми, сайтове за видеосподеляне от типа на <http://www.youku.com/>, игри и др.).

Целесъобразно е да бъдат утвърдени и конкретни учебни програми по отделните аспекти, а също и съответния за всеки от тях комплект от учебници, учебни тетрадки, книги за учителя (съдържащи не само примерни методически разработки на отделните уроци, но и детайлни указания и допълнителни идеи за работа към всяка учебно-методическа единица), звуко- и видеозаписи, помощни и нагледни материали (сборници с учебни текстове, христоматии, речници за граматични конструкции (вкл. по словообразуване), организирани по теми и функционални категории, учебни двуезични речници, компютърни програми и др.).

На този етап в сферата на средното образование се използват учебните системи „Учи китайски с мен” («跟我学汉语»), „Съвременен китайски език” («当代汉语»), „Китайски език за начинаещи” («初极汉语课本»), „Изучаваме с радост китайски език” («汉语快乐»), „Курс по китайски език” («汉语教程»). Всяка една от тези системи отговаря на параметрите на изпита HSK, в същото време нито една не е достатъчно подходяща за българи, изучаващи интензивно езика. Препоръчително е да се подбере учебна система, която най-бързо въвежда базовата граматика (в това отношение преимущество е изцяло за системата „Китайски език за начинаещи”, «初极汉语课本» или „Практически китайски език” - «新实用汉语»), като се добавя паралелно най-съвременна лексика както от останалите системи, така и от интернет ресурси, медии и помагала.

Изпитните материали по **Слушане**, участващи във формирането на годишната оценка, е най-добре да се възпроизвеждат на аудиозапис. Само така може да се гарантира необходимото качество и скорост на прочита, да се елиминира необходимостта от повтаряне, допустимо при рутинните упражнения и контролни работи през годината.